

KF/KS kansli
Stadshuset
105 35 Stockholm

Yttrande över

Lag om valfrihet – tillämpning i Stockholms stads äldreomsorg, Dnr: 327-214/2009

Famna har av Stockholms Stad inbjudits att yttra sig över rubricerat tjänsteutlåtande, och lämnar följande synpunkter och kommentarer.

Inledning

Famnas medlemmar är positiva till införandet av valfrihetssystem i Stockholm Stads äldreomsorg. Att införa ett system där det inte råder någon priskonkurrens mellan leverantörerna utan där kvalitet och efterfrågan får styra stämmer väl överens med vår syn på vårdens inriktning och styrmekanismer. När ett så omfattande nytt system införs, får det naturligtvis också konsekvenser som behöver analyseras och bearbetas. Famna vill belysa några av dessa konsekvenser, vilka berörs i tjänsteutlåtandet.

Kommentarer till förslagen

LOU och LOV, sidan 4, st. 3:

Skrivningen ger upphov till frågor. Fortsätter alla entreprenadavtal enligt LOU eller har Stockholms Stad för avsikt att mer och mer gå över till LOV för all verksamhet? Det står också att enstaka platser inom de enheter som arbetar enligt LOU ska kunna köpas genom LOV. På detta sätt blir hela LOV-systemet något slags komplement till LOU och upphandlad verksamhet. Är tanken att den som vinner LOU-avtalet ska kunna erbjuda LOV-tjänster på marginalen? Famna menar att detta kan leda till en icke konkurrensneutral situation, när man både har en entreprenad och dessutom kan fylla eventuella tomma platser genom LOV.

Famna föreslår att Stockholms Stad ser över denna fråga så att de verksamheter som arbetar både enligt LOU och LOV inte får konkurrensfördelar.

LOU och LOV, sidan 5, st. 4:

Här jämför man ett upphandlingsförfarande genom LOU, vilket i huvudsak regleras genom priskonkurrens och en verksamhet som blir godkänd genom LOV och som konkurrerar med kvalitet. Man har för avsikt att göra dessa system likvärdiga när det gäller priser och villkor. Vi ifrågasätter att det går att göra dessa två system konkurrensneutrala.

Famna föreslår att Stockholm Stad ser över vilka konsekvenser det får med både priskonkurrens och kvalitetskonkurrens inom samma verksamhetsenhet och att man arbetar för att få enhetliga system.

Ickevalsalternativ sidan. 5-6:

Den brukare som inte själv väljer boende blir hänvisad till den närmaste utföraren som har upphandlats enligt LOV. Detta ser vi som bekymmersamt. Det närmaste boendet kanske har en profil eller inriktning som inte alls stämmer med brukarens behov.

Famna föreslår att ickevalsalternativet inte är bundet till närmaste utförare utan att man i samförstånd med brukaren hittar bästa möjliga boende.

Aktiva val, sidan 6, st. 5:

Stockholms Stad vill uppmana brukaren att förebereda sitt val i god tid, genom att sätta sig in i de alternativ som finns, innan en akut situation uppstår. Detta går helt i linje med våra åsikter om att det är viktigt med tidiga kontakter mellan brukare och utförare. Trots detta vill vi peka på de begränsningar som systemet redan visat. I många fall blir det ingen verklig valfrihet eftersom brukaren visserligen kan välja men inte ställas i kö förrän ett bostadsbeslut är fattat. Då är situationen ofta akut och man behöver komma till ett boende snarast möjligt. Vår erfarenhet är att kön till det boende man vill komma till då är alldeles för lång och att det inte kommer att finnas någon ledig plats inom rimligt tid. Klienten får då ta ett annat alternativ och valfriheten begränsas kraftigt alternativt är obefintlig.

Famna föreslår att Stockholm Stad utreder möjligheten att i ett tidigare skede få ställa sig i kö till ett boende, för att på så sätt ha en större möjlighet att få komma till det boende man önskar när tiden är inne.

Kvalitetskrav, sidan 7:

Vi stöder förslagen om kvalitetskrav och uppföljning av kvalitet. Det är angeläget med kontinuerliga uppföljningar av samtliga utförare.

I utlåtandet står skrivet om krav på ”utförare” och vi får uppfattningen att man syftar på de privata. Famna menar att samma krav måste gälla alla, såväl privata utförare som verksamheter i egen regi.

Det är oerhört viktigt att Stockolms Stad ser sina båda roller som beställare och som utförare, inte minst med hänseende på konkurrensneutraliteten.

Övriga synpunkter

Biståndsbedömning

Ett stort ansvar ligger på de personer som arbetar med biståndsbedömning. Deras ansvar var redan tidigare stort och i det nya systemet ökar deras uppdrag till att också bistå i valsituationen. Vi vill se att det formas regler så att det blir en samstämmighet bland biståndshandläggarna. Vi vill också att biståndshandläggarna får special kompetens, i det nya uppdraget, att på ett neutralt sätt kunna bistå brukaren i valet av insats eller boende.

Rätten att bo kvar i närområdet om man behöver mer vård- och omsorg

Famna anser att det bör vara en rättighet att man som äldre har möjligheten att bo kvar i sitt närområde även om man behöver mer vård- och omsorg. Flera av Famnas medlemmar har idag seniorbostäder, trygghetsbostäder och vård- och omsorgsbostäder inom samma område och ibland i samma fastighet. Den som väljer att flytta in i ett seniorboende anser ofta att det är självklart att man om vårdbehovet ökar att får plats på vård- och omsorgsboendet i samma område. Famna anser att kontinuiteten i relationen mellan hyresgästen och hyresvärden samt mellan vårdtagaren och vårdgivaren spelar en viktig roll för kvaliteten av insatserna i äldreomsorgen.

Famna föreslår därför att man utvecklar ett system där den boende kan välja boende-/omsorgskedja i samma område och hos samma utförare. För att upprätthålla individens valfrihet bör systemet möjliggöra byte av boendet under boende-/omsorgskedjan.

Lars Pettersson
Generalsekreterare, Famna